

4. Понькіна А. Еволюція академічної музики для саксофона другої половини ХІХ – початку ХХІ століття : дис. ... д-ра мистецтвознавства : 17.00.02 : Ростов – на –Дону, 2020. 487 с.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-117-6-25>

СУЧАСНЕ МИСТЕЦТВО ЯК СКЛАДОВА КУЛЬТУРНОЇ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Нємцова Л. О.

*кандидат мистецтвознавства,
асистент кафедри музики факультету педагогіки,
психології та соціальної роботи*

*Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
м. Чернівці, Україна*

Сучасне мистецтво – це термін, вільний від термінологічної точності, який може означати мистецтво, яке створюється в даний час, або посилатися на сукупність художніх течій та течій, що виникли у другій половині ХХ століття: модернізм та постмодернізм. В Україні Інститут сучасного мистецтва Національної академії мистецтв України вивчає теорію та практику сучасного мистецтва [4].

На сучасному етапі розвитку цивілізації мистецтво не можна визначити вичерпною формулою. Сучасне мистецтво, як правило, не має естетичних та технічних обмежень у художній виразності. Є такі нові методи, як колаж, фотомонтаж, інсталяція, виступ, подія. Класифікація мистецтва за жанрами та стилями, також набагато складніша, і кілька критиків та істориків мистецтва сходяться на думці, що сучасне мистецтво характеризується тим, що в ньому немає категорії.

Однією з найефективніших спокус сучасності стала західна модель масової культури з її коміксами, мильними операми, бойовиками та різноманітними проявами поп-арту, завдяки яким свідомість пересічного споживача формувалася поступово, але наполегливо, майже не здатна критичної рефлексії. Поняття масової культури в даному випадку вживається у найпоширенішому значенні, яке використовується у філософії, соціології тощо. Описати стан культури в середині ХХ століття і пов'язаний із появою та глобальною дифузиею засобів масової інформації (радіо, телебачення, Інтернет). Вже в радянській енциклопедії, на нашу думку, подається досить повний і чіткий опис явища масової культури, незважаючи на існуючий ідеологічний ухил

таких видань того часу. Серед іншого, він стверджує, що «за допомогою системи масової комунікації масова культура охоплює переважну більшість членів суспільства, за допомогою єдиного механізму орієнтації моди вона підпорядковує собі всі аспекти суспільства». Існування людини: від домашнього стилю та одяг до хобі, від вибору ідейної орієнтації до форм та ритуалів інтимних стосунків, він спрямований на висвітлення та завоювання культури світу, її культурну «колонізацію» [5].

При цьому, слід зауважити, що ера глобалізації в культурному аспекті має принаймні дві тенденції: з одного боку, це зміна традиційного способу життя, з іншого – стимулювання адаптивних захисних механізмів культури. Водночас цей процес іноді загострюється залежно від типу та рівня розвитку країни конфліктний характер.

Однак, культурна глобалізація – це процес, в якому всі країни та цивілізації беруть участь не лише як суб'єкти, а як об'єкти. Перш за все, це процеси культурної глобалізації призводять до того, що соціальні, макросоціальні відносини людей виходять за межі національно-державних спільнот, вони набувають транснаціональний характер. По-друге – це криза інституцій та втрата власного простору в публічній сфері, яка «приватизується»: особисте життя витісняє та поглинає громадськість (один із проявів процесу індивідуалізації), породжуючи зростаючу невизначеність, амбівалентність совість та соціальна ідентичність. По-третє – це культурна ідентичність руйнує взаємопов'язані процеси глобалізації в галузі культури, оскільки культурна ідентичність людини з певною спільнотою реалізується головним чином через інтерналізацію норм, ідей, цінностей, зразків поведінки, яку вони створюють у своїй культурі [3].

Сучасне мистецтво надзвичайно схильне демонструвати абсолютну сексуальність, яка іноді межує з порнографією, тим самим підкреслюючи максимальну візуалізацію людського тіла та чуттєвість. Зрештою, сьогодні не завжди буває, що автори своїх мистецтв дуже багаті, просто бажано мати репутацію «прогресивної» людини, яка йде в курсі і відома в сучасному мистецтві, і навіть вкладає в це чималі гроші. Відбувається широка комерціалізація мистецтва.

Сучасні світові мистецькі мегапроекти, такі як Венеціанська бієнале, німецька Documenta, французька FIAS, швейцарський Art Basel тощо, авторитетно спрямовують мейнстрім мистецтва в очікуваному напрямку складного мистецького ринку. Основним і домінуючим критерієм є «прибутковість і продажність». Ознаки культурної глобалізації в цій гонці стають успішним прикриттям мега-завойовницьких амбіцій. Замість інтеграції людства на основі загальноновизнаних універсальних духовних

настанов відбувається систематичне отруєння світового культурного простору під лицемірною егідою його об'єднання [2].

Основною проблемою сучасної культурної глобалізації теперішнього мистецтва є його піднесення до елітарного, контрастуючи із масовим продуктом. На сьогодні, віхи класичної естетики визнані застарілими, краса вже не є пріоритетом для художника, а навпаки, це вектор, який віддаляє нас від сьогодення, занурюючи лише в минуле, до якого немає шлязу. Потворний, примітивний, руйнівний – ось короткий список сьогоднішніх доміант, розроблений так званої «обдарованої меншості».

Наприклад, постмодерністський культ тілесності спонукає представників сучасного мистецтва до більш натуралістичного перенесення людського тіла завдяки передовим досягненням науково-технічного прогресу. Але, намагаючись наблизити створений образ до існуючої реальності, вони спорожняють таємницю, двозначність, глибину. Ця мертвонароджена істота стає ще одним симулякром, оболонкою без внутрішньої сутності, големом, чиє тіло навряд чи торкнеться подихом життя. Таким чином, демонстрація руйнівної потворності, відкритої сексуальності, технократичної конформації, позбавленої глибокого змісту, стають переважною більшістю (оскільки, завжди є винятки з правил) та головними атрибутами сучасного та відповідного мистецтва, яке не відхиляється [6].

Особливістю сучасного мистецтва в культурній глобалізації є те, що дисиденти проголошують себе ретроградними, їм пропонують ознайомитись із «алфавітом» сучасного мистецтва, лише після вивчення якого вони будуть готові до його сприйняття. Тому, сучасне мистецтво стає стратегічною зброєю у великій глобальній гонці, основною метою якої є змагання наддержав за контроль над світовим культурним простором.

Ці тенденції породили так звану культурну гібридизацію. Ця мега-тенденція наприкінці XX століття набули зовсім інших характеристик: процеси «криолізації» культури, що традиційно приводили до утворення нових етнічних спільнот, доповнювалися процесами транскультурної конвергенції та формування транслокальних культур – культур діаспори, а не традиційно локалізовані, прагнучи набути національно-державної культурної ідентичності» [1].

Інтенсифікація міжкультурних комунікацій та взаємодій, розвиток інформаційних технологій сприяють більшій диверсифікації різноманітного світу культур, і не тільки, а не його поглинанню певного універсальна глобальна культура. Світ, на наш погляд, поступово стає складною мозаїкою взаємопроникаючих транслокальних культур, створюючи нові культурні регіони з мережевою струк-

турою (наприклад, нові професійні світи, що виникли з розповсюдженням комп'ютерів та телекомунікаційні мережі).

Отже, з вищевказаного можна зробити наступні висновки, що сучасне мистецтво, на жаль, в культурній глобалізації має ряд негативних факторів, серед яких: відсутність виявлення особистості; уніфікація цінностей та зростаючий вплив масової культури; породження внутрішніх конфліктів та диференціація між різними соціальними та культурними формаціями тощо; культурне зубожіння великих мас населення; ліквідація культурного різноманіття, створення культури за зразком. При цьому, сучасна культурна глобалізація полягає головним чином у формуванні нового соціокультурного поля, яке формується під впливом таких факторів: зміна світогляду споживача культури; формування нових наук, що змінюють сучасну наукову парадигму; глобалізація суспільного життя та негативна реакція великих мас населення; по-четверте, зростання соціальної апатії серед населення, результат відмови від стереотипів у розвитку культури та появи почуття неповноцінності. На нашу думку, ідеали істини, добра і краси не можуть застаріти, вони належать до позачасових цінностей, і будь-яке прагнення до швидкоплинних інновацій не може підірвати їх універсальний сенс. І якщо інтеграція всього людства відбуватиметься на основі цих ідеалів глобалізації, ми можемо сподіватися на реалізацію позитивного сценарію нашого майбутнього.

Література:

1. Бондаренко В.І., Суворова Д.В. Культурна глобалізація як феномен сучасності. URL: https://www.confcontact.com/2013-nauka-v-informatsionnom-prostranstve/po4_bondarenko.htm (дата звернення 30.06.2021).
2. Глебова Н.А. Вплив глобалізаційних процесів на етнокультурні ідентичності в сучасному вимірі. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/153585195.pdf> (дата звернення 30.06.2021).
3. Культурна глобалізація як процес формування нової глобальної культури. URL: https://pidru4niki.com/74067/politologiya/kulturna_globalizatsiya_protsees_formuvannya_novoyi_globalnoyi_kulturi (дата звернення 30.06.2021).
4. Сучасне мистецтво. Вікіпедія: вільна енциклопедія. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A1%D1%83%D1%87%D0%B0%D1%81%D0%BD%D0%B5_%D0%BC%D0%B8%D1%81%D1%82%D0%B5%D1%86%D1%82%D0%B2%D0%BE (дата звернення 30.06.2021).
5. Устюгова Є. Н. Глобалізація і культура: історичний контекст. URL: <http://www.academyrh.info/html/ref/20051205.htm> (дата звернення 30.06.2021).

6. Шейко В. Культура та глобалізація: компаративістський аналіз. URL: https://www.culturology.academy/wp-content/uploads/KD1_Sheiko.pdf (дата звернення 30.06.2021).

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-117-6-26>

**НАПРЯМИ ДОСЛІДЖЕНЬ УКРАЇНСЬКИХ МОЛОДИХ
НАУКОВЦІВ: СПРОБА УЗАГАЛЬНЕННЯ НА МАТЕРІАЛАХ
ЩОРІЧНОЇ МИСТЕЦТВОЗНАВЧО-РЕСТАВРАЦІЙНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ В НАОМА**

Пітеніна В. Є.

викладач кафедри мистецтв та дизайну

*Відокремлений структурний підрозділ «Фаховий коледж мистецтв та
дизайну Київського національного університету
технології та дизайну»*

Стрельцова М. В.

старший науковий співробітник

*Філія Національного музею «Київська картинна галерея»
Мистецький центр «Шоколадний будинок»
м. Київ, Україна*

У контексті європейського напрямку розвитку України актуальним є питання: які теми найбільше цікавлять науковців у дослідженні історії і теорії мистецтва. Українське мистецтвознавство історично було частиною радянського дискурсу. Тим часом, європейська спрямованість актуалізує дещо інші контексти. Користуючись матеріалами щорічної конференції «Платонівські читання», яка відбувається у Національній академії образотворчого мистецтва і архітектури (далі – НАОМА) з 2014 року, ми спробували окреслити коло актуальних для молодих науковців питань, яке сформувалося за цих суперечливих умов.

НАОМА є одним із найстаріших профільних закладів України. Академія була створена 1917 року зусиллями художників В. Кричевського, Ф. Кричевського, В. Меллера, М. Бойчука, О. Мурашка, Г. Нарбута, М. Бурачека, М. Жука, А. Маневича [2, с. 14]. Основними ініціаторами створення Академії поряд із визначними художниками були історики мистецтва Д. Антонович, М. Біляшівський,